

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ*

Τῆς

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

8 Ἀπριλίου 1943

Εἶναι ἀλήθεια, λοιπόν, πὼς ὁ συναισθηματικὸς κόσμος πλουτίζεται πολὺ τὸ δεύτερο καὶ τρίτο χρόνο τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ἐλεῖπα ὄλο τὸ ἀπόγευμα, κάποια μέρα πρὶν ἀπὸ μιὰ βδομάδα, καὶ σὰν γύρισα εἶχες κοιμηθεῖ. Μέσ' στη λαχτάρα μου δὲν βαστάχθηκα καὶ ἀναψα τὸ φῶς νὰ σέ δῶ. Εὐπνησες καὶ μισοκοιμισμένο ἀπλωσες τὸ χεράκι καὶ μὲ χάιδεψες στὸ πρόσωπο. Ὑστερα ἔσκυψες σιγὰ σιγὰ καὶ μὲ φίλησες. Δὲν εἶπες λέξη, γιατί νύσταξες πολὺ, καὶ ἀποκοιμήθηκες ἀμέσως. Τῆ χάριξκα τόσο τὴν τρυφερότητά σου αὐτῆ, ἀγοράκι μου... Γιατὶ δὲν ἦταν «κατὰ παραγγελίαν», ὅπως δταν σοῦ λέμε κάθε τόσο «φίλησε τὴ μανούλα, τὸν πατερούλη, τὴ Νίτσα», μὰ ξέσπασε αὐθόρμητα μέσ' στὸ ξύπνημά σου, δική σου ἐπιθυμία, δική μου γλυκειὰ εὐχαρίστηση. Εἶσαι συναισθηματικὸ, γλυκὸ μου παιδάκι. Μᾶς ἀγκαλιάζεις ὅλη τὴν ὥρα, τρίβεις τὸ πρόσωπό σου στὸ δικό μας, κρῦβεσαι στὰ γόνατα τῆς μανούλας καὶ πότε πότε, γυρνώντας χαδιάρικα πλάϊ τὸ κεφαλάκι, μοῦ λές τρυφερά: «Μανουλάκι μου!» Θὰ γίνης καλὸ παιδάκι, ἐλπίζω. Ἡ «φύση» σου φαίνεται ἀγαθῆ. Ἄς μὲ βοηθήσῃ ὁ Θεὸς νὰ τὴν συμπληρώσω μὲ τὴν κατάλληλη ἀγωγὴ.

23 Ἀπριλίου 1943

Χτὲς πήγαμε στὶς Τζιτζιφιές μὲ τὸ καροτσάκι. Ἐγὼ πτώμα ἀπὸ τὴν κούραση καθὼς ἐγύρισα μέσ' στη ζέστη, μιὰ ὥρα δρόμο, μὰ ἤμμον εὐτυχισμένη γιατί ἀρχίζεις νὰ ξεθαροεύης μὲ τὴ θάλασσα. Στὴν ἀρχὴ οὔτε νὰ ζυγώσης κοντὰ τῆς δὲν ἤθε-

λες. Στεκόσουν δυὸ μέτρα μακρονὰ καὶ ἀκουες τὸ μουρμούρισμά τῆς. Ὅμως σὰν μπήκα ἐγὼ, ἤρθες λίγο λίγο κοντὰ μου καὶ βούτηξες τὰ ποδαράκια. Σὰ βγήκαμε καὶ κάτσαμε στὸν ἥλιο, μοῦ ζήτησες νὰ ξαναμποῦμε. Βρήκαμε μιὰν ἀκρογιαλιὰ μὲ πολλὴ ἄμμο καὶ παίξαμε, χώνοντας καὶ ξεχώνοντας τὰ μικρὰ ποδαράκια. Ὑστερα περπατούσαμε «ἐν-δυσὸ, ἐν-δυσὸ» ξυπόλητοι καὶ τελευταία χωθήκαμε στὸ νερό. Ἐτσι πήρες τὸν ἀέρα τῆς θάλασσας. Ἐλπίζω νὰ πᾶνε ὅλα κανονικὰ καὶ ν' ἀρχίσης τὸ Μάη τὰ μπάνια σου...

Μᾶς βασανίζεις πολὺ μὲ τὸ φαγητό σου. Δὲν εἶσαι διόλου λαίμαργο δυστυχῶς, καὶ τραβάει «τῶν παθῶν τῆς τὸν τάραχο» ἢ καημένη ἢ Νίτσα. Τραγοῦδια, παιχνίδια, περίπατο στὸ περιβόλι, στριφογυρίσματα «γύρου γύρου ὄλοι» ὀλόγυρα στὸ κρεβάτι, καὶ χάπ! κάθε τόσο, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβης, καὶ μιὰ κοντάκι στὸ στόμα. Νὰ τρῶς τυρὶ καὶ ψωμί σκετὸ τὸ ἀπόγευμα, εἶπε ὁ γιατρός σου, μὰ ἐσὺ προτιμᾶς νὰ μένης νηστικός παρὰ νὰ τὰ καταπίνης στεγνὰ ὅλα τοῦτα. Μασᾶς ἓνα τέταρτο κάθε μπουκιά καὶ στὸ τέλος τὴ φτύνεις. Τί θὰ σέ κάμω δὲν ξέρω...

Μὲ τρελλαίνεις στὶς ἐρωτήσεις, καὶ ἐγὼ δὲ θέλω ν' ἀφήσω καμμιά χωρὶς ἀπάντηση.

- Ποῦ πάει τὸ κίτινο τάμι;
- Στὴν Ἀθήνα.
- Καὶ τ' ἄλλο, τὸ πλάσινο;
- Στὸ Φάληρο.
- Καὶ τ' ἄλλο, τὸ μικλό;
- Στὴν Καλλιθέα.
- Καὶ τὸ μικλὸ μικλό;
- Στὶς Τζιτζιφιές.
- Καὶ τ' ἄλλο τ' ἀποπάνω μικλὸ μικλό;
- Στὴν Ἀθήνα.

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο τεῦχος καὶ τέλος.

- Καὶ τὸ μεγάλο μεγάλο;
- Στὴν Καλλιθέα.
- Καὶ τὸ κόκκινο τλαῖνο;
- Στὸν Πειραιᾶ.

Φυσικὰ τὰ χρώματα τὰ μπερδεύεις συγχνά, καὶ καμμιά φορά μὲ ρωτᾶς καὶ γιὰ «τ' ἄσπλο τλαῖνο». Ἐγὼ προσπαθῶ νὰ σοῦ ἑκανοποιήσω τὴ λαχτάρα κι ὅλο γυρεύω καινούργιους τόπους γιὰ νὰ πηγαίνουν τὰ τραῦμα καὶ τὰ τραῖνα. Ἐδνυχῶς γιὰ τ' ἀεροπλάνο καὶ τὰ βαπόρια, πὸν βλέπουμε στὴ θάλασσα, ξέρουμε πὸς ὅλα πᾶνε στὴν Κρήτη, στὴ «γιαγιὰ Μαλία».

Μεγάλη εἶναι ἡ συμπόνια σου γιὰ ὅλα, ἔμφυχα καὶ ἄφυχα. Ἄν στέκη κανένα τραῦμα καὶ σοῦ ποῦνε πὸς χάλασε, τὸ κοιτάξεις μὲ μιὰ ἔκφραση λύπης στὰ μάτια, ὥσπου νὰ κινήσῃ. «Τὸ καημένο τὸ τάμ! Καὶ ποιὸς θὰ τὸ φτιάσῃ τάλα; Ἐλάτε, μαστόλοι, νὰ τὸ φτιάσετε τὸ καημένο, νὰ πάη στὴ δουλειὰ του!»

Χτὲς ὁ πατέρας σοῦφερε παπουτσάκια καινούργια, γαλάζια, πολὺ ὠραῖα.

- Τί χρώμα ἔχουν; σὲ ρωτᾶω.
- Μπελέ!

Στὴ δεύτερη ὁμως ἐρώτηση τὸ «μπελέ» ἔγινε κόκκινο, κι ὅταν σ' τὸ διόρθωσα, μοῦπε: «Δεῖξε μου τάλα τὸ κόκκινο». Πῆρα ἓνα βιβλίο μὲ κόκκινο ντύμα κι ἐκάναμε τὴ σύγκριση. Μὰ ποῦ νὰ σταματήσῃς!

— Δεῖξε μου καὶ τὸ ἄσπλο, μαρούλα, καὶ τὸ μπλε, καὶ τὸ κόκκινο καὶ τὸ κίτινο...

Ἔτσι περάσαμε ὅλα τὰ χρώματα τῆς ἱριδας. Τᾶμαθες ὅλα, μὲ τὰ ὀνόματά τους, μονάχα πὸν τὰ μπερδεύεις πολλὲς φορές μεταξύ τους.

Περίεργο νὰ μὴν ἀρχίζης ἀκόμα τὸ τραγούδι! Κι ἐνῶ σοῦ τραγουδάει διαρκῶς ἡ Νίτσα! Ἐμαθες μονάχα τὴν ἀπαγγελία, κι ὅλα τὰ λὲς μὲ στόμφο.

Ἄστειος πὸν εἶσαι ὅταν μιμῆσαι τὰ λόγια τῶν μεγάλων! Καὶ πὸς τὰ βάζεις ἐκεῖ πὸν πρέπει: «Ἡ μαγία σου!» λὲς ὅταν σὲ πειράζουν πολὺ, καὶ στὸ τέλος προσθέτεις «Παναγία μου!» ἀκριβῶς μὲ τὸ ὕφος πὸν τ' ἀκουσες ἀπὸ τὴ γιαγιά σου. Χτὲς προσπαθοῦσα νὰ σὲ πείσω νὰ φᾶς τὸ φαγάκι σου, κι ἐσὺ γύρισες ἀναπάντεχα καὶ μοῦ εἶπες: «Μὴ μιλάς πολλὰ λόγια», κι ὕστερα

γύρισες στὰ παιχνίδια σου μουρμουρίζοντας «ἐμπλέξαμε». Κουβέντες τῆς Νίτσας, βέβαια, πὸν σ' τις λέει ὅταν τὴν ἐνοχλῆς. Μὰ πὸς τις μιμῆθηκες, μαῖμουδάκι, τὴν ὦρα πὸν ταίριαζε νὰ τις ξεστομίσης!

21 Μαΐου 1943

Σήμερα ξύπνησες ἀπύρετος, δόξα τῷ Θεῷ. Μέρους τώρα—ἀπὸ τὸ Σάββατο, 15 τοῦ μηνός—εἶσαι γεμάτος σπυριά. Μολυσματικὸ κηρίο. Τί ἀγωνία! Σὰν πρωτοεῖδα τὰ σπυριά χυμένα στὸ προσωπάκι σου, νόμισα στὴν ἀρχὴ πὸς ἦταν ἀνεμοβλογιά. Μὰ διαβάζοντας στὴν ἐγκυκλοπαίδεια—Θέ μου, μὴ δίνης τοῦ παιδιοῦ τὰ ὅσα βάζει ὁ νοῦς τῆς μάνας!—μοῦ φάνηκε κάτι χειρότερο. Ἐδνολογία! Δὲ σ' ἔχομε μοπολιάσει ἀκόμα. Ὁ γιατρός σου τὸ καθυστερεῖ γιὰ λόγους ὑγείας, σχετικὸς φαίνεται μὲ τὴ νευρική σου ἢ μὲ κείνη τὴν πηγὴ πὸν δὲ λέει νὰ κλείσῃ. Καὶ τρέμω! Νόμισα πὸς θὰ τρελλαθῶ, σὰν εἶδα τὰ συμπτώματα νὰ μοιάζουν. Ἐφνγα ἀπὸ τὸ σχολεῖο, δυν ὄρες πρὶν τελείωση, καὶ παρακάλεσα τὴ σχολιάτρο νᾶρθῃ νὰ σὲ δῇ. Ὁ πατέρας, πὸν νὰ καθίσῃ κι ἐκεῖνος στὸ γραφεῖο! Χωρὶς νὰ ξέρῃ τί εἶχε βάλει ὁ νοῦς μου, ἦταν κι αὐτὸς ἀνήσυχος γιὰ τὰ σπυριά. Ἐδνυχῶς μὲ τὴν πρώτη ματιὰ ἡ σχολιάτρος μοῦπε: «Σὲ καλὸ σας...» κι ἐπῆγε ἡ καρδιά μου στὸν τόπο της... Μοῦπε πὸς εἶναι «κηρίο» καὶ νὰ φροντίζω μόνο γιὰ ἀπολύμανση. Μὰ χτὲς πρωὶ πρωὶ κι ἐγὼ κι ὁ πατέρας σὲ νοιώσαμε ζεστό. Θερμόμετρο νὰ σοῦ βάλομε δὲν ἦταν ὦρα, γιὰτὶ φέρνεις μεγάλη ἀντίσταση, καὶ σὲ λίγο τὰ χερᾶκια σου γίνανε πάλι πολὺ δροσερά. Ὁ πατέρας ἔφηνε ἐδχαριστημένος κι ἐγὼ πῆγα λίγο στὸ σχολεῖο. Μὰ πὸν νὰ ἡσυχάσω! Σὰν γύρισα, ἔπαιζες στὸν κῆπο καὶ τὰ χέρια σου ἦταν καθησυχαστικά. Μὰ τὰ κατακόκκινα αὐτάκια κι ἡ κατάζεστη πλατούλα μ' ἀνησυχούσαν. Τὸ θερμόμετρο, πὸν μὲ βάσανα κράτησες ἓνα λεπτό, ἔδειξε 38.5. Ὄσπου νᾶρθῃ ὁ πατέρας σου, πῆγα νὰ τρελλαθῶ. Μὴν εἶναι καμμιά σοβαρὴ μόλυνση; Νὰ μπῆκε ὁ σταφυλόκοκκος μέσ' στὸ αἷμα κι ἔχομε πναιμία; Ὅλες οἱ τρομερὲς ιδέες, ἐκτὸς ἀπὸ κείνη πὸν ἦταν πιθανότερη, μπῆ-

καν στο μναλό μου. Φέραμε τὸ γιατρό τὸν κ. Δαβάκη. Βοήθη πὼς ὅλα εἶναι συνέπειες τοῦ «κηρίου» ποὺ μόλυνε τὶς ἀμυγδαλὲς κι ἔφερε τὸν πυρετό. Μόνο ποῦ—«κάλλιο γαῖ-δουρόδενε παρὰ γαῖδουρογύρενε», εἶπε—ἔπρεπε νάρθη μικροβιολόγος νὰ πάρη ὑγρὸ νὰ κάμη εξέταση γιὰ ρινική διφθερίτιδα. Ἦρθε κι ὁ μικροβιολόγος καὶ μὲ πολλὰ βά-σανα πήρε τὸ ὑγρὸ. Ἡ πρώτη εξέταση, χτὲς τὸ βράδυ, φαινόταν μάλλον ἀρηνητική, ἀν καὶ μερικὰ βακτηρίδια ἦταν ὑποπτα. Ἐγινε καλλιέργεια, καὶ σήμερα στὶς 9 τὸ βράδυ θὰ φανῆ. Πάω ν' ἀνάψω ἕνα κεράκι στὸν Ἄγιο Κωνσταντῖνο, ποῦ εἶναι σήμερα ἡ γιορτὴ του.

23 Μαΐου 1943

Μόλις εἶχα ἀνάψει ἐκεῖνο τὸ κεράκι καὶ πῆγαινα νὰ φιλήσω τὴν εἰκόνα, αἰσθάνομαι ἕνα χέρι στὸν ὦμο. Ἦταν ὁ πατέρας.

—Ἐλα γρήγορα σπῖτι, μοῦ λέει. Τὸ παι-δὶ ἔχει διφθερίτιδα. Ὁ γιατρός πάει μὲ ὀρ-ρούς.

Λὲν ξέρω τί ἔνοιωσα... Ἕνα χάος, μιὰ ἐγκαταρτημένη, ἀφάνταστη δυστυχία. Ὁ πατέρας μοῦ εἶπε ἀργότερα πὼς ἔγινα κί-τρινη σὰν τὸ κερί ποῦ κρατοῦσα. Ὅμως ἔ-κανα τὴν προσευχή μου, χωρὶς νὰ βιασῶ φίλησα τὴν εἰκόνα, ὕστερα τὴν Ἀνάσταση καὶ τότε γύρισα στὸν πατέρα. Πῆγε κι ἐ-κεῖνος ν' ἀνάψῃ ἕνα κερί, παρακαλώντας γιὰ τὸ παιδί του ποῦ ἔμπαινε σὲ μιὰ τόσο σοβαρὴ περιπέτεια. Γυρίσαμε σπῖτι χωρὶς νὰ μιλοῦμε. «Ἡ εξέταση ἦταν θετική». Αὐτὸ μόνο σκεφτόμουνα. «Ὁ γιατρός πάει στὸ σπῖτι μὲ ὀρρούς...» Φτάσαμε πρὶν ἀπὸ

τὸ γιατρό. Στὸ σπῖτι χλώμιασαν ὄλοι μόλις ἔμαθαν τὴν εἶδηση.

Ὁ γιατρός ἤρθε:

— Μὴ στενοχωριέστε, μᾶς εἶπε. Σήμερα εἶναι Παρασκευὴ· τὸ παιδί τῆ Δευτέρα θάνα καλὰ.

Κι ἔγιναν οἱ ὀρροί. Τὴν Παρασκευὴ τὸ πρωί, τὸ ἀπόγευμα, καὶ τὸ Σάββατο χτὲς οἱ δυὸ τελευταῖοι. Πυρετὸς δὲν παρουσιάστη-κε πιά.

Ἦταν δράμα γιὰ σένα τ' ἀντίκρουσμα τοῦ γιατροῦ. Σοῦ πατοῦσε τὸ ἕνα πόδι, ἀκινή-τώντας το, ἐμεῖς ποῦ κρατάγαμε τὸ μικρὸ σωματάκι κι ὁ γιατρός σὲ τρυποῦσε. Μιὰ ζεστὴ κομπρέσα πάνω στὴν ἔνεση ἦταν δεύτερο δράμα. Ἦταν ἀκόμα καὶ κεῖνα τὰ σπυριά ποῦ τὰ πλέναμε καὶ τοὺς βάζαμε ἀλοιφὲς κι ἀκόμα κομπρέσες ἀπὸ ὀρροὶ στὴ μύτη καὶ στὰ σπυριάκια. Δόξα τῷ Θεῷ, ὅλα πῆγαν κανονικά. Εἶσαι τώρα καλὰ, μὰ δὲν πρέπει νὰ περπατᾷς μήτε νὰ σὲ βγάξω πε-ρίπατο ἔξω, νὰ μὴν κολλήσης κανένα παι-δάκι. Σ' ἔχουμε ὄλο στὰ χέρια.

Μόλις τέλειωνε κάθε ἔνεση, ἔνοιωθες τό-ση χαρά, ποῦ φώναζες στὸ γιατρό μ' ὄλη τὴν ὄρεξή σου: «Ἐὐχαριστῶ!»

— Πόσο μ' ἀγαπᾷς, Ἀντωνάκι; σοῦλεγε καθὼς σοῦ φιλοῦσε τὸ χέρι νὰ φύγῃ.

— Χίλια κατομμύλια, φώναζες ἐσὺ, ἐν-θουσιασμένος ποῦ τὸν ἔβλεπες νὰ πηγαῖν στὴν πόρτα.

Κι ὁ γιατρός εἶχε νὰ τὸ κάμη:

— Ακοῦς ἐκεῖ νὰ τὸ τουπᾷς, νὰ τὸ βα-σανίζης κι αὐτὸ νὰ σοῦ λή «εὐχαριστῶ» καὶ νὰ σ' ἀγαπᾷ κιόλας χίλια ἑκατομμύ-ρια! Λὲν μπορεῖ παρὰ νᾶχη χρυσοῦ καρδιά.

* * *

Ἐδῶ τελειώνει τὸ πρῶτο μέρος τοῦ «Ἡμερολογίου μιᾶς Μητέρας» τῆς Κας Σοφίας Μαυ-ροειδῆ-Παπαδάκη. Ἡ ἐκλεκτὴ συγγραφεὺς συνεχίζει τὴν ἐξιστόρησι κάθε λεπτομέρειας τῆς ζωῆς τοῦ παιδιοῦ της, ὡς τὰ πρῶτα μαθητικά του χρόνια. Χαρὲς καὶ λύπες, ἀγωνίες καὶ λαχτάρεις, δοσμένες μὲ τὸ ἴδιο πάντα γλαφυρὸ ὕφος, γεμίζουν καὶ τὶς ἐπόμενες σελίδες τοῦ Ἡμερολογίου. Μὰ ὁ «Ἀντωνάκης» ἔχει περάσει πιά τὴ νηπιακὴ του ἡλικία, καὶ τὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς του ξεφεύγουν ἀπὸ τὸ εἰδικὸ ἐνδιαφέρον τοῦ περιοδικοῦ μας καὶ μπαίνουν στὸ χῶρο τῆς παιδαγωγικῆς. Σταματοῦμε λοιπὸν ἐδῶ, καί, μ' αὐτὴ τὴν εὐκαιρία,

ἐκφράζουμε τὶς θερμὲς μας εὐχαριστίες στὴν Κκ Μαυροειδῆ Παπαδάκη

γιὰ τὴν τόσο ἐνδιαφέρουσα συνεργασία της.